

קיים בכבוד — הרי זה מזעזע... שמעתי שאלמנות מיל' זמת העצמאות, האלמנות של חברי לנשק, מקופחות ל' עומת האלמנות של מילחמת ששת הימים. אם יש ממש כלשהו בטענה זו, זה צריך לדעוץ אותנו ככלי..."

● הגשנו מחאה רשמית ליו"ר הכנסת על שהמליאה קיימה ישיבה של שעה אחת בלבד ביום ד', בעוד ש' נשיאות הכנסת מנעה ויכוח על הצעות דחופות שלנו לסדרהיום, בעניינים חיוניים.

בין הצעותינו שהנשיאות לא הכירה בדחיפותן: המתת יהודים בכלא העיראקי, דברי השר דיין על הת' נגדוהו לשלום עם המלך חוסיין (כמה ימים לפני שאמר את ההיפך), פיטורי עובדים סוציאליים בי' ירושלים שהדריכו את נוער המצוקה בשכונות. יציגו שידורי הרדיו והטלוויזיה, הכפייה הדתית שהביאה צימצום השידורים בשבת, ועוד.

● נימקנו הסתייגות שלנו בה דרשנו לשחרר ממס' הכנסה שכר דירה על כל הדירות שיושכרו, כדי לה' קל על מצוקת הדירות. ההסתייגות נדחתה על ידי הרוב, כשרק גח"ל מצביע בעדה.

● הגשנו מחאה חריפה נגד מוזימת סגן יו"ר הכנסת, איש-מפ"ם (!) ראובן ארוי, לזווג את שלילת זכותן של סיעות לנמק הימנעות מהצבעה על הצעות חוק פרטיות. את הזכות הזאת השיגה סיעתנו, במאבק יחיד, בראשית הכנסת הקודמת.

● אמנון זיכרונני הגיש שורה ארוכה של שאילתות. בין השאר על: הכאת עקר עליידי שטרסר בבית המישפט, הקמת ישובים חדשים בפלחתי רפיה, הצ' עזת השופט ברנזון לשיפור התהליכים המישפטיים בי' תביעות נזיקין, דברי הרב עובדיה יוסף על הרב שלמה גורן, ההתעללות בחיות, שעורייית החלפים למכוניות, חבלת מישרד-האוצר בהקמת רכבת תח' תית בתל-אביב, זעקת הפרופסור על הידרדרות אר' בות הסביבה.

הצעה לבגין:

"בוררות מדעית"

בקרב גח"ל גוברת הולכת ההרגשה כי הקנונייה של חברי-הכנסת יוחנו באור ואברהם עופר תתנקס קשה בנוש המתיימר להוות, "אופוזיציה ראשית". כמה זוגים בגח"ל כבר מירסמו ברבים את התנגדותם לקנונייה, ורבים מח"כ גח"ל הביעו לנו באורח פרטי את התנגדותם להצעה ומעורדים אותנו במאבקנו. כדי לאפשר לגח"ל מוצא של כבוד מן הספק, שי'

אמב. הארץ

רתי השבוע לח"כ מנחם בגין מיכתב, בו הצעתי מוצא מוסכם מן המשבר. המוצא: מעין "בוררות מדעית", בצורת ועדת פרו' וסורים שתפקיד מי צודק בוויכוח, כשכל הצדדים סכימו מראש לקבל את מסקנותיה. הצעתי שוועדה זו תכלול פרופסורים למישפט חו' תי, למתימטיקה ולמדעי המדינה. תשובתו של בגין: הוא יביא את הדברים בפני סיעת ח"כ.

מה טובו אוהליך, עופר

מילחמת-השאלות שלנו, בעניין שיטת-הפרוטקציה ול אברהם עופר בחלוקת הדירות, נמשכת. השבוע חגג' ו ניצחון קטן נוסף: באמצעות שיטת "השאלות הנר' ופתי' שלנו, חשפנו סתירה בולטת בין התירושים של ורהחלקלות (שנתן את הקרקע) ושל שריהשיכון.

ות לבני-העמרת בחיפה: השיר זאב שרף: בשני הבתים שנזכרו בשאלתה גה משרדנו 46 דירות בלבד. היו עוד שש דירות שני הבתים או באחד מהם, אבל פרט למה שהתפרסם עיתונות, לא עסקנו במה שעסקה חברת שיכון עובדים שש הדירות שנשארו ברשותה ולכושא.

היו"ר ישראל ישעיהו: שאלה נוספת לחבר' כנסת אבנרי. אורי אבנרי: כבוד השר, בתשובה לשאלתה שלי ומר לפני כמה ימים שרהחלקלות שהקרקע של הבתים אלה סופקה לחברת שיכון עובדים למטרות מוגדרות, גון זוגות צעירים, שיכון עולים וכו', ושמישרד-החק' ות סומך על כך שמישרד-השיכון מפקח על השימוש

"פארודיה של חוקה, קריקטורה של חוקי-יסוד..."

בכנסת יכול לקבל כל חוק, לאל שום סיג, ללא שום הגבלה. לכל ממשלה יש רוב, בלי רוב היא לא היתה קיימת. אם די ברוב רגיל כדי לחוקק כל דבר, הרי הממשלה יכולה לשנות כל דבר, כאוות נפשה. בארץ שלנו, שיש משמעת פרופית, משי' מועת סיעתית ומשמעת קואליציונית, משמעת ברזק, משמעת צבאית ממש, פירוש הדבר ש' הממשלה יכולה לשנות כל דבר כאוות-נפשה, בכל עת שהיא רוצה.

אם כן, אדוני היושבראש, לשם מה יש בכלל צורך בתרגיל הזה, לשם מה מעסיקים את הכנסת ואת שר' המישפטים?

רק כדי להעמיד פנים של מישטר חוקתי, בעוד שלמעשה יש מישטר של הפקרות בלתי מרוסנת מצד הרוב, מצד רוב אמיתי ואפילו מצד רוב כפוי של אנוסים?

שלישית: חוקי-היסוד' הוא מרשה לכנסת לחוקק חוקים, שיעבירו לידי הממשלה עצמה את הסמכות לה' טיל מיסים ותשלומי-חובה ואגרות.

כלומר, הכנסת עומדת לחוקק "חוקי-יסוד'" המפטר אותה עצמה מן השליטה הישירה של המיסוי!

והרי עצם המוסד הקרוי, פרלמנט' נולד בעולם על ברכי הדרישה שהציבור ישלוט על הסלת המיסים, על ה' כסף הנגבה מן הציבור ועל הוצאתו.

ההפקרות של הרוב

אדוני היושבראש, כל זה חושף מחדש את הכוב היסודי המונח ברעיון של "חוקי-היסוד'".

אומרים: אין לנו חוקה, אבל אנחנו מחוקקים, בזה אחר זה, חוקי-יסוד', שיצטרפו יחד ברכות הימים לחוקה. זוהי התיימרות כוזבת.

מהם סימני-ההיכר של חוקה, חוקה אמיתית, לא רק

אחד הבלמים הגדולים במדינה קרוי, "חוקי-יסוד'". השבוע הוא הגיע לשיא חדש, כאשר הגישה הממשלה "חוקי-יסוד': משק במדינה" הבא להסדיר, כביכול, את הסמכות להטיל מיסים ואת נוהל הגשת התקציבים.

למעשה זוהי קליפה ריקה — חוק שאינו קובע דבר. בתשובה לנאום-ההתייחה של שרהמישפטים, יעקוב שימשון שפירא, אמרנו:

אורי אבנרי: אני מציע להחזיר את הנייר הזה לממשלה. אני יודע מה היא תעשה בו, כשנחזיר אותו לה, כי הרבה שימושים אין בו.

היו"ר מרדכי זר: חברי-הכנסת אבנרי, אולי תסכים איתי שזה לא נייר. זו הצעת-חוק של הממשלה. וחותך להציע להחזיר אותה לממש' לה. אין לי כל התנגדות לכך. אבל בוא נשתמש במושגים מקובלים. זו הצעת-חוק ולא נייר. הוב' אה לכאן הצעת-חוק. תסכים איתי.

אורי אבנרי: בוודאי, זוהי הצעת-חוק, ו' את מהותה של הצעת-החוק הזאת אני בדיוק התי' כוננתי להגדיר.

היו"ר מרדכי זר: על זה אתווכח איתך. אבל לא להשתמש ב,הנייר הזה".

אורי אבנרי: נייר זה דבר מכובד מאוד.

המלך הוא עירום

זוהי פארודיה של חוקה, קאריקטורה של חוקי-יסוד'.

כל הוויכוח דומה לאגדת "בגדי המלך החדשים". גוורים ותופרים וחותכים ומחברים, כאילו יש בד' בידי הייטים, אך אין בידיהם דבר, ואין הם מוציאים מדיהם דבר, והמלך נשאר עירום.

כאן מכינים הצעת-חוק, מעבירים אותה ממישרד' המישפטים למישרד-האוצר, ומשם לפרופסורים, מדפי' סים אותה על הנייר הכחול, מביאים אותה לדיון, מצ'

גבינה שווייצית

נייר הקרוי חוקה? והרי ניירות הקרויים חוקה יש במדינות רבות, החל בחוקות של קהיליות הבנות בא' מריקה, ועד לקונסטיטוציה המפורסמת של סטאלין.

חוקה דמוקרטית יש לה סימני-היכר מובהקים, וכדי שחוקי-יסוד' יהיה חלק מחוקה עתידה, גם חוקי-יסוד' צריך שיהיו בו סימני-היכר המובהקים האלה.

קודם כל: אי-היכולת של רוב מיקרי' לשנות את החוקה. מוכרח להיות רוב משורייני' נדרג לצורך זה. שנית: היכולת של בית-הדין המישי' פט' לפסול חוקים, הנוגדים את החוקה או את חוקי-היסוד'. שלישית: הצורך בפרוצדורה ממושכת של שניים, כדי ששינוי בחוקי-יסוד' לא יתקבל עליידי רוב מיקרי' חריפעמי.

איפה כל זה נמצא בחוקי-היסוד' שלנו? ואיפה זה נמצא, על אחת כמה וכמה, בחוקי-היסוד' המשונה הזה, המובא לנו היום?

אין כאן רוב משורייני', ולא נוהל מיוחד לשינוי, ולא אפשרות לפנות לבית-הדין המישפטי — שום דבר. החוק אומר שהרוב בכנסת יכול לשנות כל דבר, זעשות כל דבר, הוא הופשי לחלוטין.

אילו חסרה לנו הוכחה בולטת, חותכת, נוקבת, לאבי סורד של "חוקי היסוד', הרי באה הצעת-החוק של חברי-הכנסת עופר-באור והוכיחה, שאפילו חוקי-יסוד' הכולל, כביכול, צורך ברוב מיוחד כלשהו, רוב של 61 חברי-כנסת, אינו מהווה מעצור, ואינו מונע מצב שבו רוב רגיל, מיקרי, חריפעמי, המאוחד עליידי הרצון המשותף של שניים לגזול את השלישי, יכול להעביר חוק הנוגד את יסודות חוקי-היסוד' הקיים. ובכן, זה אפשרי.

אם זה קורה בחוקי-יסוד' שיש בו זכר כלשהו לצורך ברוב משורייני' — מה אפשר לאמר על הצעת-החוק ה' זאת, הקוראת ממש דרור להפקרות של הרוב?

אדוני היושבראש, הצעת-החוק הזאת אינה מוסיפה כבוד לממשלה שהביאה אותה, ואינה מוסיפה כבוד ל' כנסת הנדרשת לתת עליה את הדעת. מן הדין להחזיר אותה לממשלה.

ביעים ומאשרים, היא תועבר לוועדה, תחזור לקריאה שניה ושלישית, יצביעו ויאשרו, ובסופו של דבר אין כלום.

רוב מהומה עץ לא מאומה, תרגיל ריק לחלוטין.

אפשר היה להביא לכנסת הצעת חוקי-יסוד' מור' כבת משני סעיפים בלבד.

סעיף 1: כל מה שקיים נשאר קיים, כל עוד אין הממשלה מחליטה אחרת.

סעיף 2: רשאית הממשלה לשנות כל דבר כאוות נפשה.

זהו התוכן של הצעת-החוק שלפנינו. קודם כול מביאים הצעת-חוק של חוקי-יסוד', שאותו עצמו ניתן לשנות בכל רגע, בכל רוב, בהצבעה של 20 נגד 10 או 7 נגד 6. אין צורך ברוב משורייני'. אפ' לו אין כאן סעיף המחייב רוב משורייני' של 61 חברי-כנסת. גם סעיף כזה הוא ריק מתוכן, כי לממשלה יש 61 חברי-כנסת, אחרת היא לא היתה קיימת. אבל אפ' לו סעיף כזה איננו.

כל רוב יכול לשנות את "חוקי-היסוד' הזה, ברגע שהוא רוצה.

שנית: חוקי-היסוד' אינו קובע שום דבר ממשי לגופו של עניין.

זוהי גבינה שווייצית מנופחת, שבה יש מעט מאוד גבינה והרבה-הרבה חורים.

כל כך שיש בו תוכן מעשי, נאמר עליו: "הדבר ייעשה בחוק או על-פיו".

אורי אבנרי: ממתי גבינה שווייצית היא גבינה רעה? זו פעם ראשונה שאני שומע דבר כזה.

משה ורטמן: הוא חזר עכשיו משווייץ, והוא יודע.

אורי אבנרי: אני אוהב מאוד גבינה שוויי' צית, אבל לא הייתי רוצה לראות אותה בספר החוקים.

מה פירוש הדבר שהדבר "ייעשה בחוק"? כל רוב בקרקע למטרות אלה. מהי תגובת שריהשיכון על כך?

השר זאב שרף: נדמה לי שבמיקרה קונקרטי זה חברת שיכון עובדים הביאה עימה את הקרקע, ולא קיב' לה אותה על-פי המלצת המישרד. יתכן שבאיה שהיא תאריך קודם היא קיבלה את הקרקע מהמינהל, אבל בשבילנו קרקע זו נחשבת לקרקע של חברת שיכון עובדים.

אורי אבנרי: כבוד השר, האם לא נוצר פה חלל ריק בין דברי שרהחלקלות לבין דברי שריהשיכון? כאשר מישרד-החלקלות מוסר קרקע למטרות מסוימות בחיורים מיוחדים, ואומר שהוא סומך על מישרד-השר' כן שיפקע על הייעוד, ומישרד-השיכון אינו מפקח על כך — מה הפתרון?

השר זאב שרף: לא קראתי את דבריו של שר' החלקלות. בדרך כלל, אם אנחנו ממליצים, אנחנו שומ' רים על זה שישתמשו בקרקע למטרה אשר לה נועדה.

שיח על שי"ח

חילופי-דברים קצרים:

ח"כ מנחם פרוש מאגוי' נשא נאום חוצני-להבות נגד הסטודנטים.

מנחם פרוש: ...אנחנו שומעים שבאוניברסיטאות יש קינים של מצפן, של שי"ח, הנותנים מחסה לפתח. על זה תדון הכנסת, על זה נתן את דעתה...!

אורי אבנרי: אנשי שי"ח משרתים בצבא, בעוד שאנשי' משתמטים ממנו. מי אתה שתאשים את שי"ח?

מנחם פרוש: לא שמעתי את דבריך!

אורי אבנרי: אנשי שי"ח משרתים בצבא, בצנ' חנים ובכל היחידות הקרבות. אבל אנשי' משתמטים מן הצבא.